

PANDEMİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE ETKİSİ: TOKAT İLİ ÖRNEĞİ

Gizem ÇITAK*

Özgür ALPARSLAN**

Ayşegül ÖZTÜRK***

ÖZ

Bu çalışma Covid-19 pandemisinin kadına yönelik şiddete etkisinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 05.01.2021-05.02.2021 tarihleri arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hastanesinin kadın doğum polikliniğine başvuran 202 kadın oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ile “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularının değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel analizler, Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kadınların %39.6’sı lisans ve üzeri mezun, %61.4’ü ev hanımı, %42.1’inin eşi lisans ve üzeri mezunudur. Kadınların %89.6’sının gelir durumu asgari ücretten fazladır. Kadınların %60.4’ü kendisi, %55.4’ünün eşi Covid-19 geçirmiştir. %57.4’ü Covid-19 sonrası korku ve endişe yaşamadığını, %64.9’u ise maddi sıkıntı yaşamadığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan kadınların kadına yönelik aile içi şiddeti belirleme ölçeği faktörlerinin standardize toplam ortalama puanı 0.04 ± 0.01 olarak düşük seviyede hesaplanmıştır. Pandemi döneminde kadına yönelik aile içi şiddeti artıran faktörler ile eşinin yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı, eğitim durumu, eşinin eğitim durumu, çalışma durumu, kendisinin ve eşinin Covid-19 geçirme durumu ve Covid-19’da maddi sıkıntı yaşama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.005$). Ulaşılan bu sonuç pandemi sürecinde evde kapalı kalma ve maddi sıkıntılardan dolayı kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Ekonomik kaygıların giderilmesi ve izolasyonun azaltılması ile birlikte bu sürecin daha sağlıklı geçirilebileceği düşünülmektedir. Özellikle şiddete maruz kalan kadınların kimlerle iletişime geçeceği, riskleri ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olması önemlidir. Bu süreçte özellikle ebe ve hemşirelerin mobil sağlık, tele-tıp, tele-ebelik uygulamaları ile şiddete maruz kalan kadınları belirlemeleri ve danışmanlık hizmeti sağlamaları gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, kadın, şiddet, kadına yönelik aile içi şiddet.

*Sorumlu Yazar, Gizem Çıtak, Öğr. Gör. Dr, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, E-mail: gizem.citak@gop.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5484-2233

**Özgür Alparıslan, Prof. Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, E-mail: ozgralp60@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2264-2886

***Ayşegül Öztürk, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi. E-mail: gulozturk19073@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-9932-9853 Geliş tarihi: 20.07.2023, Kabul tarihi: 15.09.2023

THE EFFECT OF THE PANDEMIC ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: THE EXAMPLE OF TOKAT PROVINCE

ABSTRACT

This study was designed as a descriptive and cross-sectional study in order to determine the effect of the COVID-19 pandemic on violence against women. The sample of the study consisted of 202 women who applied to the obstetrics clinic of Tokat Gaziosmanpaşa University Hospital between 05.01.2021 and 05.02.2021. "Personal Information Form" created by the researchers and "Domestic Violence Against Women Scale" were used as data collection tools. Descriptive statistical analyzes, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test were used to evaluate the findings of the study. 39.6% of the women have a bachelor's degree or higher, 61.4% are housewives, and 42.1% of their spouses have a bachelor's degree or higher. The income status of 89.6% of women is above the minimum wage. 60.4% of women had COVID-19 themselves and 55.4% of their spouses had COVID-19. 57.4% stated that they did not experience fear and anxiety after Covid-19, while 64.9% stated that they did not experience financial difficulties. The standardized total mean score of the factors of the domestic violence against women determination scale of the women participating in the study was calculated as 0.04 ± 0.01 at a low level. There is a significant relationship between the factors that increase domestic violence against women during the pandemic period and the age of the spouse, the duration of marriage, the number of children, the education level, the education level of the spouse, the employment status, the situation of having COVID-19 and financial difficulties in the Covid-19. relationship was found ($p < 0.005$). This result suggests that it may be caused by staying closed at home and financial difficulties during the pandemic process. It is thought that this process can be passed in a healthier way with the elimination of economic concerns and reduction of isolation. It is especially important for women who are exposed to violence to have information about whom to contact, the risks and consequences. In this process, midwives and nurses especially need to identify women who are exposed to violence and provide consultancy services through mobile health, tele-medicine, tele-midwifery applications.

Keywords: Pandemic, women, violence, domestic violence against women.

1. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel, tehdit, baskı veya özgürlüğünün keyfi engellemesini de içeren, toplum önünde ya da özel hayatta meydana gelen cinsiyete dayalı her türlü şiddet olarak tanımlanmaktadır (1). 2020 yılında Çin’de başlayıp tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisi sosyal mesafe, izolasyon ve bazı durumlarda karantina uygulaması gibi birçok önlemlerin hayata geçirilmesine neden olmuştur. Bu sebeple pandemi sürecinde kadına yönelik aile içi şiddet vakalarının arttığını gösteren haberler sıklıkla gündeme gelmiştir (2).

Dünyada Almanya, Birleşik Krallık, Kıbrıs, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Singapur gibi birçok ülke kadına yönelik şiddetin artarak devam ettiğini raporlarında belirtmiştir (3). “The Impact of COVID-19 on Women” başlıklı Birleşmiş Milletlerin sunduğu raporda, pandeminin kadınların bakım yükünü ve cinsiyet eşitsizliklerini arttırdığı belirtilmiştir (4). Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonunun raporuna göre, kadınların %93’ü psikolojik şiddete, %80’i fiziksel şiddete uğramıştır (5). Türkiye Araştırma Raporu’na göre pandemi kadına yönelik şiddetin %27.8 oranında arttığı belirtilmiştir (6). İzmir’de yapılan başka bir araştırma sonucuna göre de pandemi sürecinde kadına yönelik şiddete uğrayan kadınların sayısının üç kat arttığı bildirilmiştir (3).

Kadına yönelik şiddet pandemi ile birlikte artan, yaygınlığı ve sonuçları nedeniyle sağlığı tehdit eden bir halk sağlığı sorunudur ve tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de en önemli sorunların başında gelmektedir. Kadınlara bakım ve sağlık hizmeti sunumunda aktif rol oynayan, toplumun bütün kesimlerinde bireylerle çok yakın çalışan sağlık profesyonelleri olan ebe ve hemşirelerin bu konuda önemli rol ve sorumlulukları vardır (7, 8). Ebe ve hemşireler, bakım verici rolleri sayesinde bireylerle kurdukları yakın ilişkiyi ve iletişim becerilerini kullanarak, kadına yönelik aile içi şiddete maruz kalan kadınların sorunlarının çözümüne yönelik etkin bir rol oynayabilirler. Bundan dolayı ebe ve hemşirelerin, aile içi şiddet konusunda dikkatli olmaları, aile içi şiddeti gösteren ya da düşündürülen belirtileri bilmeleri ve bunları gözlemlemeleri, şiddetin belirtilerini gözlemlediği kişilere karşı ön yargılı davranmamaları,

kişileri eleştirmemeleri ve suçlayıcı tutumdan kaçınmaları gereklidir (9). Bu düşünceden hareketle araştırmamızda,

-Pandemi sürecinde kadına yönelik şiddet olgularında artış var mı?

-Kadına yönelik şiddet olgularında hangi şiddet türleri, hangi yoğunlukla yaşanmıştır? Sorularına yanıtlar aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu çalışma pandeminin kadına yönelik şiddete etkisinin belirlenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Araştırma tanımlayıcı ve kesitseldir.

2.2. Araştırmanın Yürütüleceği Yer, Zaman ve Örneklemi

Araştırmanın genel evrenini 05.01.2021-05.02.2021 tarihleri arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hastanesinin Kadın Doğum Polikliniği'ne başvuran kadınlar oluşturmuştur.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde G*Power 3.1.9.7 programı kullanılmıştır (10). Cohen (1988)' nin orta etki büyüklüğü önerisi dikkate alınarak araştırmanın örneklemini 202 olarak hesaplanmıştır. Buna göre güven aralığı %80 ve hata payı %5 olarak belirlenmiştir (11). Hesaplama sonucunda toplam 202 kadın ile çalışma tamamlanmış olup, yapılan Posthoc analize göre etki büyüklüğü %80 güce ulaşmıştır.

2.3. Veri toplama araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan (12, 13) kadınların sosyodemografik özellikleri (yaş, eğitim, çalışma durumu, eşinin eğitim durumu, sosyal güvence...) ile ilgili toplam 18 soru yer almaktadır.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği (KYAİŞBÖ) Yanikkerem tarafından 2002 yılında geliştirilmiştir (14). Kadına yönelik şiddetin tiplerini ve derecesini ölçen bir ölçektir. Ölçeğin geçerlilik çalışmasında çoğul uzman görüşüne dayalı içerik geçerliliği ve faktör analizi uygulanmıştır. Bu ölçek 87 maddeden oluşmakta ve yapılan faktör analizi sonucunda dokuz alt faktör içermektedir. Bu faktörler;

Faktör 1: Kadının vücut bütünlüğüne zarar verici düzeyde fiziksel şiddet,

Faktör 2: Kadına hakaret, küçümseme ve duygusal baskı,

Faktör 3: Kadına yönelik ekonomik şiddet,

- Faktör 4: Kadına yönelik sosyal baskı ve izolasyon,*
Faktör 5: Kadın cinsiyetini küçümseme ve tehdit edici davranışlar,
Faktör 6: Kadına yönelik cinsel şiddet ve saygı,
Faktör 7: Kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı,
Faktör 8: Eşe yönelik kaygılar ve korkular,
Faktör 9: Kadına evlilikte erkek ayrımcılığını kullanma ve paylaşımsızlık.

Ölçeğin Cronbach Alpha Katsayısı 0.97 olup özellikle iç tutarlılık açısından güvenilir bulunmuştur. Bizim çalışmamızda Cronbach Alpha Katsayısı 0.780 olarak bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuç araştırmanın güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

KYAİŞBÖ 1-5 arasında likert tiptedir. Ölçeğe verilen yanıtlar; 1= asla, 2 = nadiren, 3= ara sıra, 4= sık sık, 5= her zaman cevaplarından oluşmaktadır. Olumsuz önermeler içeren sorular (9, 10, 11, 17, 20, 21, 28, 46, 47, 62, 64) olup bu maddeler ters kodlanmaktadır (5= asla, 4= nadiren, 3= ara sıra, 2= sık sık, 1= her zaman). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 87, en yüksek puan 435'dir. Ölçeğin değerlendirilmesi toplam puan üzerinden yapılmaktadır. Ölçek puanının artması kadının şiddete maruz kalma durumunun arttığını göstermektedir.

KYAİŞBÖ'nin değerlendirilmesinde belirlenen dokuz faktör puanları toplanarak ortalamaları alınmış ve ortalama toplam ölçek puanı elde edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin her alt başlığına ait soru sayısı farklı olduğundan karşılaştırılabilmesi için standardizasyon uygulanmıştır. Bu amaçla, her boyuttan elde edilen toplam ham puan, o boyuttan alınabilecek en yüksek tavan puana bölünüp, 10 ile çarpılmıştır. Standartlaştırma sonrası elde edilen puanlar 1-10 puan arasında değişmektedir. Bölümlerin puanları tek tek standardize edildikten sonra toplanarak, bölüm sayısına bölünüp aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve ortalama toplam puan olarak adlandırılmıştır. Standardizasyon sonrası puanlar; 0.00-2.00 arası çok düşük, 2.01-4.00 arası düşük, 4.01-6.00 arası orta, 6.01-8.00 arası yüksek ve 8.01-10.00 arası çok yüksek olarak değerlendirilmiştir.

2.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yürütülebilmesi için, bir Üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan etik kurul izni (Karar No: 05-21, Karar Tarihi: 18.03.2022) alınmıştır. Araştırma sürecinde araştırma ve yayın etiği ilkelerine

uygun olarak davranılmış ve insan olgusunun kullanımı bireysel hakların korunmasını gerektirdiği için İnsan Hakları Helsinki Deklerasyonu'na sadık kalınmıştır

2.5. Verilerin Analizi:

Çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesi Statistical Package for Social Sciences (SPSS 25.0) paket programı ile yapılmıştır. Araştırmanın bulgularının değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel ölçümler (ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler ve yüzdeler) kullanılmış olup; normal dağılım göstermediği için ikili değişkenlerde Mann Whitney U Testi, Üçlü değişkenler için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma toplam 202 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması 31.03±8.10 (min: 17-max: 54), eşin yaş ortalaması 34.16±8.67 (min: 20-max: 57), evlilik süresi ortalaması 21.92±4.20 (min: 15- max: 44), ortalama çocuk sayısı 1.81±1.22 (min: 1-max: 7)'dir. Kadınların %39.6'sı lisans ve üzeri mezun, %61.4'ü ev hanımı, %42.1'inin eşi lisans ve üzeri mezun, %95'inin eşi çalıştığını ifade etmiştir. Kadınların %89.6'sının gelir durumu asgari ücretten fazladır. Covid-19 ile ilgili sorulara bakıldığında; kadınların %60.4'ü kendisi, %55.4'ünün eşi Covid-19 geçirmiştir. %57.4'ü Covid-19 sonrası korku ve endişe yaşamadığını, %64.9'u Covid-19'da maddi sıkıntı yaşamadığını ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Kişisel Bilgiler	n	%
Yaş		
17-25	62	30.7
26-35	86	42.6
36-55	54	26.7
Toplam	202	100

Yaş Ortalaması	X± SD (Min-Max)= 31.03±8.10 (min: 17- max: 54)	
Eşin Yaşı		
20-30	81	40.1
31-40	74	36.6
41-60	47	23.3
Toplam	202	100
Eşin Yaş Ortalaması	X± SD (Min-Max)= 34.16±8.67 (min: 20 – max: 57)	
Evlilik Süresi		
1-5 yıl	95	47
6-10 yıl	44	21.8
11-20 yıl	34	16.8
21 yılveüzeri	29	14.4
Toplam	202	100
Evlilik Süresi Ortalaması	X± SD (Min-Max)= 21.92±4.20 (min: 15- max: 44)	
Çocuk Sayısı		
Yok	44	21.8
1-2	129	63.9
3 veüzeri	29	14.4
Toplam	202	100
Ortalama Çocuk Sayısı	X± SD (Min-Max)= 1.81±1.22 (min: 1- max: 7)	
Eğitim Durumu		
İlköğretim	50	24.8
Lise	72	35.6
Lisans ve Üzeri	80	39.6
Toplam	202	100
Eş Eğitim Durumu		
İlköğretim	45	23.8
Lise	69	34.2
Lisans ve Üzeri	85	42
Toplam	202	100

Çalışma Durumu		
Ev Hanımı	124	61.4
Memur	32	15.8
İşçi	39	19.3
Öğrenci	7	3.5
Toplam	202	100
Eş Çalışma Durumu		
Çalışıyor	192	95
Çalışmıyor	10	5
Toplam	202	100
Gelir Durumu		
Asgari Ücretten Az	7	3.5
Asgari Ücret	14	6.9
Asgari Ücretten Fazla	181	89.6
Toplam	202	100
Covid-19 Geçirme Durumu	122	60.4
Evet	80	39.6
Hayır		
Toplam	202	100
Eş Covid-19 Geçirme Durumu	112	55.4
Evet	90	44.6
Hayır		
Toplam	202	100
Covid-19 Sonrası Korku ve Endişe Durumu	86	42.6
Evet	116	57.4
Hayır		
Toplam	202	100
Covid-19'de Maddi Sıkıntı Yaşama Durumu	71	35.1
Evet	131	64.9

Hayır		
Toplam	202	100

Araştırmaya katılan kadınların kadına yönelik aile içi şiddeti belirleme ölçeği faktörlerinin standardize toplam ortalama puanı 0.04 ± 0.01 olarak düşük seviyede hesaplanmıştır. Tüm faktörlerin standardize puanlarına bakıldığında, en yüksek faktör 6. kadına yönelik cinsel şiddet ve saygı gereksinimi puanı 0.92 ± 0.18 ile faktör 7. kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı puanı 0.89 ± 0.59 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı ve iç geçerlilik kat sayıları

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği	X±SS (Min- Max)	Cronbach Alpha
Faktör 1. Kadının vücut bütünlüğüne zarar verici düzeyde fiziksel şiddet	0.09±0.03 (min: 0.08-max: 0.36)	0.772
Faktör 2. Kadına hakaret, küçümseme ve duygusal baskı	0.36±0.21 (Min: 0.25-Max: 1.22)	0.714
Faktör 3. Kadına yönelik ekonomik şiddet	0.51±0.22 (Min: 0.22- Max: 1.11)	0.720
Faktör 4. Kadına yönelik sosyal baskı ve izolasyon (kısıtlayıcı davranışlar)	0.51±0.22 (Min: 0.29- Max:1.31)	0.726
Faktör 5. Kadın cinsiyetini küçümseme ve tehdit edici davranışlar	0.30±0.16 (Min: 0.22- Max: 1.09)	0.731
Faktör 6. Kadına	0.92±0.18 (Min: 0.29- Max:	0.838

yönelik cinsel şiddet ve saygı gereksinimi	1.27)	
Faktör 7. Kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı	0.89±0.59 (Min: 0.50- Max: 2.50)	0.766
Faktör 8. Eşe yönelik kaygılar ve korkular	0.60±0.24 (Min: 0.29- Max: 1.43)	0.699
Faktör 9. Kadına evlilikte erkek ayrıcalığını kullanma ve paylaşımsızlık	0.04±0.01 (Min: 0.20- Max: 0.92)	0.775
Ölçek Toplam	0.04±0.01 (Min: 0.02- Max: 0.10)	0.780

Kadınların sosyodemografik özellikleri ile kadına yönelik aile içi şiddet ölçeği alt boyut ve toplam puanları karşılaştırıldığında; kadınların yaşı ile sosyal baskı ve izolasyon alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p<0.05$). Eşin yaşı ile fiziksel şiddet, duygusal şiddet, küçümseme ve tehdit edici davranışlar, cinsel şiddet, kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı, eşe yönelik kaygılar alt boyutları ile ölçek toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Evlilik süresi ile fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet, küçümseme ve tehdit edici davranışlar, cinsel şiddet, kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı, eşe yönelik kaygılar alt boyutları ile ölçek toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Çocuk sayısı ile fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet, küçümseme ve tehdit edici davranışlar, cinsel şiddet, paylaşımsızlık alt boyutları ile ölçek toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Kadının eğitim durumu ve eşin eğitim durumu ile paylaşımsızlık alt boyutu dışında tüm alt boyut ve ölçek toplam boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Kadının çalışma durumu ile duygusal şiddet, ekonomik şiddet, sosyal baskı ve izolasyon, cinsel şiddet alt boyutları ile ölçek toplam boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Kendisinin ve eşinin Covid-19 geçirmesi ile fiziksel şiddet ve paylaşımsızlık alt boyutu ile ölçek toplam boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Covid-19'da maddi sıkıntı yaşama durumu ile paylaşımsızlık alt boyutu dışında tüm alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$), (Tablo 3).

Tablo 3. Kadınların Sosyodemografik Özellikleri ile Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Kadınların sosyodemografik özellikleri	Fiziksel Şiddet alt boyutu X ₁ SS	Kadına hakaret ve duygusal şiddet alt boyutu X ₂ SS	Ekonomik şiddet X ₃ SS	Sosyal baskı ve izolasyon X ₄ SS	Küçümsenme ve tehdit edici davranışlar X ₅ SS	Cinsel şiddet X ₆ SS	Kadının kendine yönelik olumsuz duygulanımı X ₇ SS	Eşe yönelik kaygılar ve korkular X ₈ SS	Evlilikte erkek ayrıcalığını kullanma ve paylaşımsızlık	Toplam Ölçek puanı X ₉ SS
Yaş 17-25 26-35 36-55P*	0.089±0.002	0.358±0.025	0.551±0.028	0.578±0.033	0.304±0.019	0.939±0.022	0.889±0.073	0.605±0.029	0.603±0.014	0.043±0.001
	0.089±0.003	0.335±0.018	0.474±0.022	0.468±0.020	0.286±0.013	0.944±0.019	0.824±0.054	0.569±0.024	0.581±0.011	0.040±0.001
	0.101±0.007	0.434±0.039	0.540±0.032	0.507±0.028	0.346±0.028	0.875±0.026	1.02±0.099	0.644±0.040	0.600±0.012	0.045±0.001
	0.167	0.184	0.059	0.023	0.123	0.071	0.473	0.396	0.428	0.114
Eşin yaşı 20-30 31-40 41-60P*	0.087±0.002	0.328±0.018	0.491±0.023	0.509±0.023	0.280±0.014	0.957±0.020	0.774±0.052	0.559±0.023	0.592±0.011	0.411±0.001
	0.088±0.003	0.329±0.019	0.494±0.023	0.493±0.024	0.280±0.013	0.958±0.016	0.790±0.051	0.558±0.023	0.579±0.012	0.409±0.001
	0.109±0.007	0.500±0.044	0.592±0.038	0.549±0.036	0.398±0.033	0.814±0.030	1.279±0.011	0.737±0.047	0.617±0.014	0.486±0.002
	0.000	0.000	0.103	0.419	0.000	0.000	0.000	0.005	0.342	0.007
Evlilik süresi 1-5 yıl 6-10 yıl 11-20 yıl 21 yıl ve üzeri P*	0.898±0.037	0.349±0.199	0.484±0.220	0.516±0.231	0.294±0.015	0.951±0.018	0.810±0.053	0.572±0.022	0.589±0.110	0.041±0.001
	0.841±0.002	0.289±0.013	0.480±0.029	0.468±0.028	0.265±0.013	0.979±0.022	0.764±0.053	0.530±0.024	0.584±0.012	0.039±0.001
	0.097±0.008	0.394±0.429	0.549±0.038	0.524±0.038	0.318±0.028	0.898±0.028	0.981±0.118	0.619±0.046	0.588±0.020	0.044±0.002
	0.109±0.007	0.521±0.056	0.631±0.046	0.553±0.047	0.403±0.041	0.782±0.040	1.288±0.153	0.774±0.062	0.624±0.017	0.049±0.002
	0.023	0.000	0.008	0.423	0.003	0.000	0.000	0.000	0.388	0.003

Cocuk sayısı Yok 1-2 3 ve üzeri	0.086±0.002	0.335±0.226	0.468±0.030	0.530±0.037	0.279±0.011	0.960±0.029	0.804±0.063	0.577±0.032	0.586±0.017 0.584±0.008	0.411±0.001
	0.092±0.003	0.363±0.019	0.515±0.019	0.500±0.018	0.309±0.016	0.927±0.015	0.904±0.056	0.586±0.021	0.641±0.018	0.042±0.001
	0.105±0.010	0.440±0.047	0.590±0.043	0.540±0.044	0.344±0.028	0.858±0.035	1.012±0.118	0.699±0.053		0.047±0.002
	0.044	0.034	0.078	0.635	0.015	0.024	0.288	0.154	0.046	0.028
Eğitim durumu İlköğretim Lise Üniversite ve üzeri	0.106±0.007	0.455±0.040	0.642±0.033	0.598±0.034	0.373±0.030	0.814±0.029	1.177±0.104	0.707±0.043	0.609±0.013 0.592±0.013	0.048±0.001
	0.090±0.004	0.349±0.023	0.526±0.027	0.518±0.029	0.293±0.016	0.937±0.021	0.850±0.069	0.596±0.029	0.583±0.010	0.042±0.001
	0.085±0.002	0.332±0.019	0.427±0.018	0.454±0.018	0.279±0.014	0.981±0.015	0.765±0.048	0.536±0.019		0.039±0.000
	0.001	0.012	0.000	0.003	0.004	0.000	0.011	0.003	0.436	0.000
Eđ eğitim durumu İlköğretim Lise Üniversite ve üzeri	0.108±0.007	0.475±0.040	0.635±0.035	0.581±0.035	0.382±0.029	0.820±0.030	1.210±0.108	0.726±0.044	0.598±0.015 0.588±0.013	0.048±0.002
	0.091±0.004	0.354±0.026	0.516±0.026	0.524±0.032	0.301±0.020	0.937±0.022	0.873±0.077	0.579±0.030	0.594±0.010	0.042±0.001
	0.084±0.002	0.320±0.015	0.447±0.019	0.464±0.016	0.271±0.012	0.972±0.016	0.741±0.038	0.546±0.018		0.039±0.000
	0.000	0.000	0.000	0.038	0.000	0.000	0.001	0.001	0.938	0.000
Çalışma durumu Ev Hanımı Memur İşçi Öğrenci	0.092±0.002	0,370±0,019	0,551±0,019	0,535±0,021	0,315±0,014	0,900±0,017	0,904±0,054	0,607±0,023	0,596±0,009 0,565±0,017	0,043±0,001
	0.082±0.001	0,307±0,018	0,379±0,023	0,420±0,021	0,253±0,008	1,016±0,019	0,738±0,066	0,544±0,028	0,598±0,017 0,628±0,040	0,038±0,000
	0,101±0,010	0,414±0,044	0,494±0,036	0,494±0,033	0,333±0,033	0,923±0,029	1,048±0,117	0,608±0,044		0,044±0,002
	0,087±0,005	0,370±0,051	0,620±0,122	0,635±0,119	0,285±0,031	0,932±0,058	0,678±0,085	0,693±0,086		0,044±0,004
	0.599	0.068	0.000	0.043	0.157	0.016	0.155	0.633	0.289	0.043
Eđ çalışma durumu Çalışıyor Çalışmıyor	0.092±0.002	0.366±0.015	0.517±0.016	0.510±0.015	0.305±0.011	0.928±0.013	0.897±0.043	0.600±0.017	0.595±0.007 0.550±0.038	0.042±0.008
	0.102±0.002	0.409±0.002	0.488±0.002	0.563±0.002	0.360±0.002	0.849±0.002	0.900±0.002	0.604±0.002		0.043±0.002

P**	015	087	075	088	068	073	190	100		5
	0.523	0.582	0.601	0.573	0.130	0.279	0.473	0.692	0.447	0.677
Gelir durumu										
Asgari Ücretten az	0.085±0.005	0.294±0.019	0.500±0.045	0.548±0.047	0.268±0.017	0.950±0.075	0.642±0.050	0.577±0.066	0.548±0.050	0.040±0.001
Asgari Ücretten Fazla	0.089±0.005	0.361±0.053	0.548±0.058	0.577±0.062	0.301±0.034	0.836±0.057	0.883±0.131	0.588±0.055	0.574±0.023	0.042±0.002
P*	0.093±0.002	0.372±0.016	0.513±0.016	0.506±0.016	0.309±0.012	0.930±0.013	0.908±0.045	0.602±0.018	0.596±0.007	0.042±0.000
	0.998	0.865	0.730	0.155	0.912	0.318	0.574	0.873	0.433	0.981
Covid-19 Geçirme Durumu										
Evet	0.096±0.003	0.391±0.022	0.541±0.022	0.530±0.021	0.323±0.016	0.909±0.018	0.984±0.060	0.636±0.025	0.611±0.009	0.044±0.001
Hayır	0.087±0.004	0.334±0.017	0.476±0.020	0.486±0.021	0.283±0.013	0.947±0.017	0.765±0.048	0.545±0.020	0.566±0.011	0.040±0.001
P**	0.005	0.162	0.148	0.392	0.235	0.361	0.131	0.214	0.002	0.022
Eş Covid-19 Geçirme Durumu										
Evet	0.095±0.003	0.386±0.022	0.536±0.022	0.530±0.022	0.312±0.015	0.920±0.018	0.944±0.061	0.617±0.025	0.616±0.009	0.044±0.001
Hayır	0.089±0.003	0.346±0.020	0.490±0.020	0.491±0.021	0.301±0.016	0.929±0.018	0.840±0.055	0.579±0.023	0.564±0.010	0.041±0.001
P**	0.015	0.209	0.277	0.292	0.989	0.976	0.756	0.796	0.000	0.047
Covid-19 Sonrası Korku ve Endişe Durumu										
Evet	0.093±0.004	0.395±0.026	0.514±0.024	0.504±0.022	0.323±0.020	0.910±0.020	0.956±0.070	0.612±0.028	0.596±0.011	0.043±0.001
Hayır	0.091±0.003	0.348±0.018	0.516±0.020	0.519±0.021	0.296±0.012	0.934±0.017	0.854±0.051	0.591±0.022	0.591±0.009	0.042±0.001
P**	0.607	0.057	0.941	0.967	0.213	0.310	0.535	0.705	0.438	0.319
Covid-19'de Maddi Sıkıntı Yaşama Durumu										
Evet	0.105±0.006	0.448±0.034	0.610±0.030	0.582±0.031	0.361±0.025	0.866±0.023	1.042±0.088	0.661±0.036	0.601±0.013	0.047±0.001
Hayır	0.085±0.001	0.325±0.012	0.464±0.016	0.474±0.016	0.279±0.010	0.955±0.014	0.819±0.042	0.567±0.017	0.588±0.008	0.040±0.000
P**	0.000	0.001	0.000	0.004	0.002	0.001	0.239	0.013	0.281	0.001

* Kruskal Wallis Testi **Man Whitney U test

4. TARTIŞMA

Pandemi ile birlikte kadınlar evde aileleri ile daha fazla zaman geçirmeye başlamıştır. Artan ev işleri nedeniyle daha fazla strese maruz kalmış ve eşler arasında çatışmalar ortaya çıkmıştır (15). Sosyal izolasyon, bakım yükünün artması, ev işleri gibi unsurlar kadınları aile içi şiddete maruz bırakmıştır (16). Araştırmamızda kadına yönelik aile içi şiddet toplam standardize puan ortalaması 0.04±0.01 olarak düşük düzeyde bulunmuştur. Pandemi döneminde yapılan bir meta analizde evde kalma ve izolasyonun birçok ülkede şiddet olaylarını artırdığı görülmüştür (17). Avustralya'da yapılan bir çalışmada pandeminin erken evrelerinde kadına yönelik şiddet oranının yüksek olduğu ve kadınların en fazla eşinden fiziksel veya cinsel şiddet gördüğü belirtilmiştir (18). Pandemi ile aile içi şiddet yardım aramalarında İngiltere'de %25, İspanya'da

%20 ve Kıbrıs'ta %30 oranında bir artış görülmüştür (19). Tunus'ta yapılan bir araştırmada şiddetin karantina sırasında %4.4'ten %14.8'e yükseldiği bildirilmiştir (20). Dünyada durum bu şekilde iken Türkiye'de de farklı değildir. Türkiye'de yapılan bir araştırma kadınların %35.5'inin şiddete maruz kaldığını ve şiddet türlerinden fiziksel (%10.1), cinsel (%4.0), psikolojik (%32.2) veya ekonomik (%11.5) şiddet olduğunu belirtmiştir (21). Çalışmamızın sonuçlarında pandeminin kadına yönelik aile içi şiddeti tetiklediği açıkça görülmektedir. Ancak literatürden farklı olarak bu oranın diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonucun kadınların kendini ifade edememesinden veya şiddete uğradığının farkında olamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda kadınların daha çok fiziksel, duygusal, cinsel şiddet ile küçümseme ve tehdit edici davranışlara maruz kalma, eşe yönelik korkular taşıma gibi aile içi şiddetin alt boyutlarına maruz kaldıkları belirlenmiştir ($p<0.005$) (Tablo 3). Tunus'ta pandemi döneminde yapılan araştırmada kadınların tamamına yakınının (%96) psikolojik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir (20). Adıbelli ve diğerlerinin (2021) çalışmasında, kadınların en çok psikolojik şiddete maruz kaldığı ve ekonomik sorunların şiddeti tetiklediği bildirilmiştir (22). Acar ve diğerleri (2023) pandemi döneminde ekonomik şiddet, cinsel şiddet, eşe yönelik kaygı ve korkular ile paylaşımsızlık boyutlarının arttığını ifade etmiştir (23). Bu konuda daha önce yapılan araştırmalardan elde edilen verilerle bu araştırmanın verilerinin uyumlu olduğu görülmektedir. Pandemi döneminde özellikle duygusal/psikolojik şiddet, eş tarafından küçümseme ve ekonomik şiddet görülmektedir. Bu bulguları pandeminin daha çok ekonomik etkisinden kaynaklandığı ve buna yönelik kaygıların diğerlerini tetiklediği yönünde yorumlamak mümkündür.

Araştırmamızda pandemi döneminde kadına yönelik aile içi şiddeti artıran faktörlerin; eşin yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı, eğitim durumu, eş eğitim durumu, çalışma durumu, Covid-19 geçirme durumu, eşin Covid-19 geçirme durumu ve Covid-19'da maddi sıkıntı yaşama durumları olduğu görülmektedir. Yapılan bir çalışmada pandemi öncesi kadının eğitim seviyesi ile aile içi şiddetin ilişkisi bulunmazken, eş eğitimi ile ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (24). Farklı bir çalışmada ise; düşük eğitim seviyesinin aile içi şiddet olaylarını artırdığı belirlenmiştir (6). Bu sonuç çalışmamızla benzer olup, pandeminin bağımsız

değişken üzerinde etkisinin olmadığını düşündürmektedir. Pandemiye yapılan bir çalışmada da yer, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, aile tipi ve çocuk sahibi olma durumu ile anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (23). Bu çalışmada çalışmamızda eğitim durumu ve eş eğitim durumunun şiddeti etkilediği belirlenmiştir. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça şiddetin azaldığını göstermektedir. Literatürde bulunan benzer çalışmaların sonuçları da dikkate alındığında, eğitim seviyesinin düşüklüğünün aile içi şiddeti artırdığını söylemek mümkündür.

5. SONUÇ

Çalışmamızda aile içi şiddet düzeyinin pandemi sürecinde düşük olduğu tespit edilmiştir. Pandemi döneminde kadına yönelik aile içi şiddeti artıran faktörlerin; eşin yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı, eğitim durumu, eş eğitim durumu, çalışma durumu, Covid-19 geçirme durumu, eşin Covid-19 geçirme durumu ve Covid-19'da maddi sıkıntı yaşama durumları olduğu görülmüştür. Pandemi ile birlikte gündeme gelen sosyal izolasyon ve karantina süreçleri ile birlikte kadının ev içi yüklerinin artması, hastalık korkusu, ekonomik kaygılar aile içi şiddeti tetikleyebilecek önemli olabileceği düşünülmektedir. Ekonomik kaygıların giderilmesi ve sosyal izolasyonun azaltılması ile birlikte bu sürecin daha sağlıklı geçirilebileceği düşünülmektedir. Özellikle şiddete maruz kalan kadınların kimlerle iletişime geçeceği, riskleri ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olması önemlidir. Ebe ve hemşireler; pandemi sürecinde kadınların şiddet görmesinin engellenmesi ve gereksinim duydukları acil destek hizmeti alabilmeleri konusunda kadınlara destek olmalı, şiddet gören kadın ve çocuklar için güvenli sığınma imkanları sağlanmalı ve tıbbi, psikolojik ve ekonomik yardım olanakları sunmalıdır. Bu süreçte özellikle ebe ve hemşirelerin mobil sağlık, tele-tıp, tele-ebelik uygulamaları ile şiddete maruz kalan kadınları belirlemeleri, kadınları güçlendirme çalışmaları yapmaları ve danışmanlık hizmeti sağlamaları gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Yüksel Ş, Başterzi AD. Türkiye Psikiyatri Derneği Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Görev Grubu Raporu. İçinde: Kadınların Yaşamı ve Kadın Ruh Sağlığı. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları; 2013. S. 715-35.
2. Time. As Cities Around The World Go On Lock Down, Victims of Domestic Violence Look For A Way Out . <https://time.com/5803887/coronavirus-domestic-violence-victims/> Erişim Tarihi: Mart 18, 2020.
3. Toprak Ergönen A, Biçen E, Ersoy G. COVID-19 Salgınında Ev İçi Şiddet. Bull Leg Med. 30 Mayıs 2020; 25(Sp):48-57.
4. The United Nations Sexual And Reproductive Health Agency. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ) İle Koronavirüs Hastalığına (COVID-19) Yönelik Önlem, Koruma Ve Müdahale. (2020, March). Retrieved March 23, 2020, From https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pubpdf/T%C3%9CRK%C3%87E_VERS%C4%B0YON_COVID-19_Preparedness_And_Response_UNFPA_Interim_Technical_Briefs_Gender_Equality_And_GBV_23_March_2020.Pdf.
5. Ankara Büyükşehir Belediyesi. Kadın ve Çocuk Bülteni [I N T E R N E T] . https://www.ankara.bel.tr/files/9015/8807/5215/Kadn_ve_Cocuk_Bulteni_-_1.Pdf. Erişim Tarihi: Mayıs 10, 2020.
6. Basar F, Demirci N. Domestic Violence Against Women In Turkey. Pak J Med Sci 2018 May-Jun;2018; 34(3):660-665. doi: 10.12669/pjms.343.15139.
7. Jacob L, Smith L, Butler L, Barnett Y, Grabovac I, Mcdermott D, et al. Challenges İn The Practice Of Sexual Medicine in The Time Of COVID-19 İn The United Kingdom. J Sex Med 2020; 17:1229- 1236.
8. Hussein J. COVID-19: What İmplications for Sexual and Reproductive Health and Rights Globally? Sex Reprod Health Matters 2020; 28:1746065.
9. Usher K, Bhullar N, Durkin J, Gyamfi N, Jackson D. Family Violence and COVID-19: Increased Vulnerability and Reduced Options For Support. International Journal of Mental Health Nursing 2020;12735. <https://doi.org/10.1111/inm.1273>.
10. Polit DF, Beck CT. Nursing Research: Generating And Assessing Evidence For Nursing Practice (10th Ed.). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins. 2017.
11. Faul F, Erdfelder E, Lang AG, Buchner A. G*Power 3: A Flexible Statistical Power Analysis Program Forthe Social, Behavioral, And Biomedical Sciences. Behavior Research Methods, 2007;39(2), 175–191.
12. Gülseren L, Başterzi AD. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Klinik Uygulamada Yaklaşım ve Sorumluluklar. Psikiyatride Güncel Dergisi. 2012;2:199-209.
13. Devries KM, Mak JYT, García-Moreno C, Petzold M, Child JC, Falder G, vd. Global Health. The Global Prevalence Of İntimate Partner Violence Against Women. Science. 28 Haziran 2013; 340:1527-8.

14. Yanikkerem E. 15-49 Yaş Evli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşlerinin ve Şiddete Maruz Kalma Durumlarının İncelenmesi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2002.
15. Marques ES, De Moraes CL, Hasselmann MH, Deslandes SF, Reichenheim ME. Violence Against Women, Children, and Adolescents During The COVID-19 Pandemic: Overview, Contributing Factors, And Mitigating Measures. *Cad Saude Publica*, 2020; 36(4).
16. Solarzono D, Gamez MR, Corcho OD. Gender Violence on Pandemic Of COVID-19. *Int J Health Sci Res*, 2020; 4, 10-18.
17. Piquero AR, Riddell JR, Bishopp SA, Narvey C, Reid JA, Piquero NL. Staying Home, Staying Safe? A Short-Term Analysis Of COVID-19 On Dallas Domestic Violence. *Am J Crimjustice*, 2020; 45, 601-635.
18. Boxall H, Morgan A, Brown R. The Prevalence of Domestic Violence Among Women During The COVID-19 Pandemic. *Statistical Bulletin* no. 28. Canberra: Australian Institute Of Criminology. 2020.
19. Jones CB, Isham L. The Pandemic Paradox: The Consequences Of COVID-19 On Domestic Violence. *J Clin Nurs*, 2020; 29, 2047-9.
20. Sediri S, Zgueb Y, Ouanes S, Ouali U, Bourgou S, Jomli R, et al. Women's Mental Health: Acute Impact Of COVID-19 Pandemic On Domestic Violence. *Arch Womens Ment Health*, 2020; 23, 749-756.
21. Akalin A, Ayhan F. Intimate Partner Violence Against Women In Turkey During The COVID-19 Pandemic. *Issues Ment Health Nurs*, 2021; 43, 68-75.
22. Adibelli D, Sümen A, Teskereci G. Domestic Violence Against Women During The Covid-19 Pandemic: Turkey Sample. *Health Care Women Int*, 2021; 42(3), 335-350.
23. Acar Z, Şahin N, Aslan Kibar FS, Hünerli İ. Being A Woman In The Covid-19 Pandemic: Quarantine And Domestic Violence. *Izmir Democracy University Health Sciences Journal*. 2023; 6(1): 103-116 doi: 10.52538/İduhes.1226608.
24. Habib S, Abbasi N, Khan B, Danish N, Nazir Q. "Domestic Violence Among Pregnant Women". *Journal Of Ayub Medical College Abbottabad*, 2018; 30(2), 237-240.